

ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਸ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜੌਬਾਂ 'ਤੇ ਵਰਕਰ ਕੈਸ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕੰਟਰੈਕਟਿੰਗ, ਕਲੀਨਿੰਗ, ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰ, ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਰਵਿਸ ਇੰਡਸਟਰੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜੌਬਾਂ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੈਸ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸੋਸਲ ਇਨਸਿਊਰੈਂਸ ਨੰਬਰ, ਵੈਲਿਡ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਟੈਟਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਦ ਵੀ 'ਬੇਸਿਕ ਲੇਬਰ ਲਾਅ' ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਸ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦਾ, ਪੇਅ ਦਾ ਤੇ ਕੰਪਨੀ (ਬੌਸ) ਦੇ ਬਾਰੇ 'ਚ ਪੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੋ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਪਲੇਟ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿਵਾਉਣ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ:

- ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾਏ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਦਿਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ ਹੈ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੋ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਫੋਨ 'ਚ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੋ।
- ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਿਖਦੇ ਰਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੌਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਪੇਅ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੇ-ਡੋਅ ਲੋਨ ਜਾਂ ਕੈਸ਼ ਸਟੋਰ ਦੀ ਰਸੀਦ ਤੇ ਹਰ ਆਈ ਜਾਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਈਮੇਲ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਤੇ ਬੌਸ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੇਅ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੋ। ਜੇ ਕਰ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੈਸ਼ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ 'ਚ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਆਪਣੇ ਬੌਸ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਂ, ਟਾਈਟਲ, ਕੰਮ, ਘਰ ਦਾ ਐਡਰੈਸ, ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਤੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਪਲੇਟ ਨੰਬਰ ਬਾਰੇ ਅਗਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਾਂਭ ਲਵੋ।
- ਤੁਹਾਡੇ ਬੌਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ, ਟੈਕਸਟ ਮੈਸਿਜ਼, ਈਮੇਲ, ਫੋਨ ਕਾਲ ਤੇ ਲੈਟਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੋ।
- ਜੇ ਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੈਸ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ਫਿਰ ਵੀ (ਈ- ਆਈ) ਇੰਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਇਨਸਿਊਰੈਂਸ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖੋ।
- ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੰਮ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਈ ਆਈ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।
- ਤੁਹਾਡੇ ਬੌਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਐਡਰੈਸ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਹੀ ਐਡਰੈਸ ਆਪਣੇ ਬੌਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣ 'ਚ ਸਹੁੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਤਾ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਿਸ ਪਤੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੇਲ ਮੰਗਵਾਉਂਦੇ ਹੋ ਉਹ ਪਤਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਆਪਣੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਟੇਟਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ।
- ਜੇ ਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਵਕਤ 'ਵਰਕਰਜ਼ ਐਕਸ਼ਨ ਸੈਨਟਰ' ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।
- ਸਾਰੀਆਂ ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਫ੍ਰੀ ਹਨ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਵੀ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪੇਅ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ:

ਕੈਸ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਨੀਮਮ ਵੈਜ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਬੌਸ ਵਲੋਂ ਹਰ ਵਾਰ ਪੇਅ ਦੇਣ ਸਮੇਂ 'ਪੇਅ ਸਲਿੱਪ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਪੇਅ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਵਰਟਾਈਮ, ਪਬਲਿਕ ਹੌਲੀਡੇ ਦੀ ਪੇਅ, ਵੋਕੇਸ਼ਨ ਪੇਅ ਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ 'ਈ ਆਈ' ਤੇ 'ਸੀ ਪੀ ਪੀ' ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਕੱਟੇ ਗਏ।

ਕਈ ਵਾਰ ਬੌਸ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ 'ਈ ਆਈ' 'ਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਪੇਅ ਸਲਿੱਪ ਮਹੁੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ। ਜੇ ਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੇਅ ਸਲਿੱਪ ਨਹੀਂ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਤੇ ਮਿਲੀ ਪੇਅ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇ।

ਕੀ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਟੇਟਸ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਗੈਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ? ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਜੇ ਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੋਸਲ ਇਨਸਿਊਰੈਂਸ ਨੰਬਰ(SIN) ਜਾਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸਟੇਟਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਵੀ 'ਬੇਸਿਕ ਲੇਬਰ ਲਾਅ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਕ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੰਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਸਟੈਂਡਰਡ, ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਸੈਫਟੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਰਕਪਲੇਸ ਸੈਫਟੀ ਐਂਡ ਇਨਸਿਊਰੈਂਸ ਬੋਰਡ (WSIB) ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਬਲਯੂ ਐਸ ਆਈ ਬੀ (WSIB) ਐਂਡ ਮਨਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਲੇਬਰ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਵੋਂ ਤਾਂ ਵੀ ਮਨਿਸਟਰੀ ਆਫ਼ ਲੇਬਰ ਤੁਹਾਡਾ ਬੌਸ ਵੱਲ ਨਿਕਲਦਾ ਬਕਾਇਆ ਦਿਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪੇਪਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਹਟਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਹੀ ਕੱਢ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਅ ਲੈਣ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਡੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਵੀ ਕਾਫੀ ਰਸਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਦਦ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ

Workers' Action Centre:
416-531-0778 | ਟੌਲ ਫ੍ਰੀ ਨੰਬਰ: 1-866-531-0778
www.workersactioncentre.org

Migrant Workers Alliance for Change:
1-855-567-4722
www.migrantworkersalliance.org